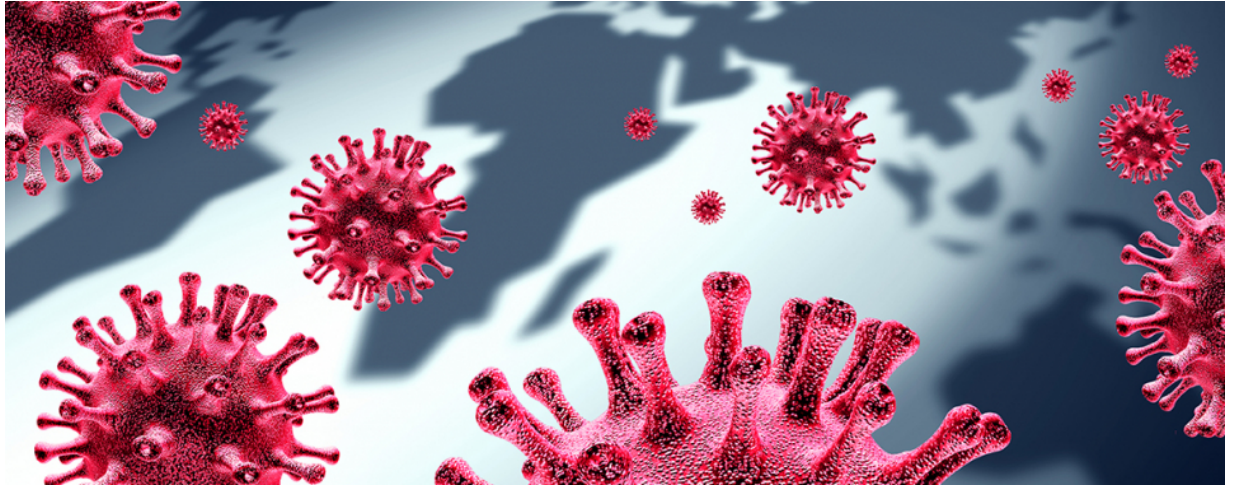

Azərbaycanın koronavirus (Covid-19) pandemiyası ilə mübarizəsi

**(Bu hesabat Azərbaycan hökumətinin Koronavirus (Covid-19)
pandemiyası ilə mübarizəsinə, virusun yayılmasının qarşısının
alınması üçün görülən işlərə həsr olunur)**

*Hesabat Azərbaycan Respublikası Prezidentinin yanında QHT Dövlət Dəstəyi Şurasının təşəbbüsü ilə formalaşmış
“İctimai Liderlər” Qrupunun adından, Humanitar Tədqiqatlar İctimai Birliyinin sədri Əvəz Həsənov tərəfindən
hazırlanmışdır*

Koronavirus (Covid-19) pandemiyası haqqında məlumatın yayılmasından çox keçməmiş dünya misli görünməmiş iqtisadi risklər, hərəkətin və sosial davranışların məhdudlaşdırılması və insan həyatına təhlükələr ilə üz-üzə qaldı.

Dünya dövlətləri yeni virusun yayılmasının qarşısını almaq üçün müxtəlif vaxtlarda izolyasiya tədbirlərinə əl atmalı oldular. Koronavirus (Covid-19) eyni zamanda Azərbaycan Respublikasında da görünməmiş izolyasiya tədbirlərinin həyata keçirilməsinə səbəb oldu. Koronavirus (Covid-19) pandemiyası ilə mübarizə bir gerçəyi üzə çıxardı - Azərbaycan öz imkanları, gücü hesabına ayaq üstə duraraq bu kimi çətin sınaqlarla mübarizə aparmağı bacardı.

Azərbaycan Prezidenti təhlükəli virusun ölkə hüdudlarına daxil olmasından xeyli əvvəl, hələ onun geniş yayılmadığı dövrdə preventiv tədbirlərin görülməsi üçün qərarlar qəbul etdi. 27 Fevral tarixində, hələ ölkədə virus qeydə alınmadığı halda Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah yaradıldı. Hökumət prioritet kimi əhəlinin sağlamlığını əsas gətirərək məhdudiyyətlərin tətbiq edilməsinə qərar verir. Məhdudiyyətlərin əhəlinin sosial güzaranına ziyan vurmaması üçün, eyni zamanda biznesin strukturlarının qorunması üçün Prezident tərəfindən 3,5 milyard manat vəsait ayrıldı.

Bu hesabat hökumətin Koronavirus (Covid-19) ilə bağlı reallaşdırdığı addımların, görülən işlərin xəritəsini müəyyən etmək üçün hazırlanmışdır.

Koronavirus (Covid-19) haqqında ümumi məlumat

Koronaviruslar (CoV), adi soyuqdəymə əlamətlərindən Yaxın Şərq Respirator Sindromu (Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus – MERS – CoV) və Şiddətli Kəskin Respirator Sindrom (SARS – CoV) kimi daha ciddi patologiyalara qədər çeşidli xəstəliklərə səbəb olan böyük bir virus fəsiləsidir.¹

İlk növbədə Koronavirus (Covid-19) qızdırma ilə başlayır və daha sonra quru öskürəklə müşayiət olunur. Bundan bir həftə sonra təngnəfəslik əmələ gəlir. Lakin, bu simptomların insanlarda olması heç də onların koronavirusa tutulması demək olmaya bilər. Çünki, bu soyuqdəymə və qripin simptomları ilə eynidir.

Xəstəliyin ağırlaşdırıcı halları sətəlcəmə, ağır kəskin tənəffüs sindromu, çoxsaylı orqan çatışmazlığına və ölümə də səbəb ola bildiyindən insan həyatı üçün təhlükəli olaraq qalmaqdadır. Yaşlı insanlar və ya əvvəllər astma, diabet, ürək xəstəlikləri olmuş insanlar xəstəliyi daha ağır keçirirlər. Dünya Səhiyyə Təşkilatının qənaətinə görə infeksiyanı tutmaq və simptomların özünü göstərməsi üçün inkubasiya dövrü 14 gün çəkə bilər, bəzən bu dövr 24 günədək uzana bilər.

31 dekabr 2019-cu ildə Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatı (ÜST) Çin Ölkə Ofisi Çinin Hubei əyalətinin Vuhan şəhərində etiologiyası naməlum olan pnevmoniya ilə xəstələnmə halları haqqında məlumat vermişdir. 7 yanvar 2020-ci ildə isə bu fakt daha əvvəllər insanlarda rast gəlinməmiş yeni bir Koronavirus (Covid-19) (2019 Novel Coronavirus COVID-19) olaraq təsdiqlənmişdir.

¹ <https://koronavirusinfo.az/az/page/koronavirus-covid-19>

Koronavirusun yayılma dinamikası və dünya dövlətlərinin reaksiyaları

Koronavirus (Covid-19) ilk dəfə 2020-ci il noyabr ayında 55 yaşlı Hubey sakinində aşkarlandı. Əsasən Çinin mərkəzi bölgəsində - Hubey vilayətinin paytaxtı Uhandə qeyri-qanuni olaraq vəhşi heyvanların satıldığı dəniz məhsulları bazarında medana gəldiyi iddiası ortaya çıxdı. Həmin vaxtdan başlayaraq Çinin səhiyyə orqanları bir ay ərzində gündəlik 5 nəfərdə yoluxma halını qeydə aldılar. Dekabrın 15-də artıq Çində koronaviruslu xəstələrin sayı 27 nəfərə çatır, beş gün sonra onların sayı 60 nəfər, 2020-ci il yanvarın 1-nə isə artıq 381 nəfər oldu. Yalnız yanvar ayından başlayaraq Çin hökuməti virusun yayılması ilə bağlı məlumatları açıqlayır².

Çin hökuməti qısa bir müddətdə Uhan şəhərində bazarı bağlayaraq vəhşi heyvanların satışına qadağa qoyulduğunu elan edir. Virusun yayılmasının qarşısını almaq üçün 11 milyon əhalisi olan Uhan və Çinin ondan çox şəhərini digər bölgələrdən təcrid edirlər. İctimai nəqliyyatın hərəkəti ciddi şəkildə məhdudlaşdırılır və insanların küçəyə çıxmasına qadağa qoyulur. Amerika Birləşmiş Ştatlar diplomatlarını və vətəndaşlarını, eləcə də Fransa və Rusiya öz vətəndaşlarını Uhandan çıxarılmasına qərar verir³.

Çindən sonra İran və İtaliyada insanların yoluxması sürətləndiyindən əhali arasında panika yaranır. İtaliya və İranda yoluxma hallarının çoxalmasının əsas səbəblərindən biri hökumətin müəssisələrin bağlanması və insanların sosial izolyasiya qaydalarına gec reaksiya verməsi olur.

Çin hökuməti insanların məcburi surətdə izolyasiyasını təşkil etməklə virusun geniş yayılmasının qarşısını ala biləcək ilk uğurlu addım atır. Çinin təcili olaraq xüsusi tipli xəstəxana tikintisinə başlaması, insanların maskalardan istifadə etməsini məcburi qaydada tələb etməsi və iş yerlərinin, ictimai nəqliyyatın dayandırılması qərarını verməsi virusun sürətlə yayımının qarşısının alınmasında əhəmiyyətli rol oynadı və digər dövlətlərin analoji qəraralar qəbul etməsinə ciddi nümunə ola bildi.

Qısa müddət ərzində Koronavirus (Covid-19) artıq Asiya regionundan İran və İtaliya, İspaniya, Fransa, Almaniya ərazisinə daxil oldu. Böyük Britaniya, Rusiya, Türkiyə koronavirus ilə bağlı sərt qərarların qəbul olunmasına tələsmədiyindən virusa yoluxanların sayı bu ölkələrdə sürətlə artmağa başladı.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Mayın 10-na yaydığı məlumata görə dünyada koronavirusa yoluxanların sayı 5 369 351 nəfər, ölənlərin sayı 342 396 nəfərə çatıb.

Daha çox yoluxma və ölüm halları Avropada qeydə alınıb: 1 milyon 675 min 010 nəfər yoluxub və 156 min 666 nəfər dünyasını dəyişib.

Şimali Amerikada ümumilikdə 1 milyon 376 min 078 insan yoluxub, 83 min 500 nəfər dünyasını dəyişib.

Asiya qitəsində ümumilikdə 737 min 841 insan virusa yoluxub, 23 min 556 nəfər dünyasını dəyişib⁴.

2 https://apa.az/az/sosial_xeberler/Cind-koronavirusa-ilk-yoluxma-otn-il-noyabrin-17-d-qeyd-alinib-576305

3 <https://www.amerikaninsesi.org/a/%C3%A7ind%C9%99-v%C9%99-d%C3%BCnya-boyu-koronavirus-hallar%C4%B1-art%C4%B1r/5260877.html>

4 <https://koronavirusinfo.az/az/page/koronavirus-covid-19/koronavirusun-yayilmasi>

Dünya üzrə koronavirusa yoluxanlar və həlak olanların ümumi sayı cədvəli.

N	Ölkənin adı	Yoluxanlar	ölüm halı
1	ABŞ	1,655,670	80,040
2	Braziliya	340,837	21,678
3	Rusiya	335,882	3,388
4	İspaniya	281,904	26,678
5	Böyük Britaniya	257,154	36,675
6	İtaliya	229,327	32,735
7	Fransa	182,219	28,289
8	Almaniya	179,768	8,349
9	Türkiyə	155,685	4,309
10	İran	133,521	7,359
68	Azərbaycan	3,982	49
	Dünya üzrə	5 369 351	342 396

Son yenilənmə: 23 May 2020-ci il⁵

Azərbaycan ərazisində Koronavirus (Covid-19) faktını sübut edən ilk hadisəsi İrandan gəlib, Azərbaycandan öz evinə qayıdan Gürcüstan vətəndaşında virusun aşkar olunması oldu. Bundan dərhal sonra Gürcüstan Azərbaycanla olan sərhəddinin bağlanmasına qərar verir. Martın 13-də Azərbaycanın baş naziri Əli Əsədovun Gürcüstanın baş naziri Qiorqi Qaharia ilə telefon danışığından sonra Azərbaycan Gürcüstanla sərhədləri 10 gün müddətinə bağlamaq qərarını elan etdi. Sonrakı nərhlərdə isə məhdudiyətlər uzadıldı.

Lakin, bu hələ ölkədə Koronavirus (Covid-19) faktının təsdiqlənməsi demək deyildi. Fevralın 28-də İrandan gələrək, Azərbaycandan keçmək istəyən Rusiya vətəndaşında virus aşkar olundu. Bundan bir qədər sonra İrandan qayıdan 2 nəfər Azərbaycan vətəndaşında Koronavirus (Covid-19) aşkar edildi. Faktiki olaraq bu ilk təsdiq faktından sonra Azərbaycan İranla sərhədləri 2 həftə müddətinə bağladı.

Martın 14-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Respublikasının Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan arasında telefon danışığından sonra Azərbaycan Türkiyə ilə quru və hava sərhədlərini müvəqqəti olaraq qeyri-müəyyən vaxta qədər bağlandı.

Mart ayından başlayaraq ölkəyə gələn insanların 14 gün müddətinə karantinə alınmasına başlanılır. İlk olaraq İrandan gələn 276 nəfər 14-29 gün ərzində məcburi qaydada karantinə alınırlar. Martın 12-də bir gün əvvəl COVID-19 diaqnozu qoyulmuş qadın vəfat edir. Azərbaycanda koronavirusdan ilk ölüm halı artıq təsdiqini tapır.

⁵ <https://www.worldometers.info/coronavirus/>

Nazirlər Kabineti yanında operativ qərargah

Koronavirus (Covid-19) xəstəliyinin Azərbaycan ərazisində yarada biləcəyi təhlükənin qarşısının alınması, profilaktik və təxirəsalınmaz tədbirlərin operativ həyata keçirilməsi məqsədilə Nazirlər Kabinetinin yanında fevralın 27-də aidiyyəti dövlət orqanlarının və qurumlarının rəhbər şəxslərindən ibarət qərargah yaradılır.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargahı martın 14-dən etibarən ölkə daxilində tətbiq olunan sosial təcrid tədbirlərini həyata keçirir. Bu tədbirlərə toy, yas mərasimləri və digər kütləvi toplantıların qadağan edilməsi, mədəniyyət obyektlərinin, teatrların, muzeylərin, kinoteatrların, əyləncə mərkəzlərinin, idman mərkəzlərinin və digər əlaqəli obyektlərin bağlanması, xəstələrin bütün tibb müəssisələrində qohumlarının ziyarətinin qadağan edilməsindən ibarət idi.

Koronavirus (Covid-19) ilə bağlı qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsi və Azərbaycan Respublikasının bütün ərazilərində monitorinqin aparılması üçün aidiyyəti sahə mütəxəssislərindən ibarət ekspert qrupları təşkil olunur, əhalinin məlumatlandırılması və dezinformasiyaların qarşısının alınması məqsədilə qərargahın qaynar xətləri yaradılır və əhali arasında maarifləndirmə işinə başlanılır.⁶

Ölkənin ali və orta təhsil müəssisələri, idarələr, ictimai nəqliyyat və digər sahələrdə dezinfeksiya işlərinə başlanılır.

⁶ <https://cabmin.gov.az/az/article/680/>

Xüsusi Karantin rejimi

Hökumət pandemiya ilə bağlı vəziyyətin ciddiliyini nəzərə alaraq məktəblərdə dərsləri qeyri-müəyyən vaxta qədər təxirə salmalı olur.

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah 14 mart 2020-ci il saat 00:00-dan etibarən ölkədə bir ay müddətində kütləvi tədbirlərin təxirə salınması və ölkə ərazisində sosial izolyasiya tədbirlərini elan edir. Bundan sonra ölkə üzrə bütün kütləvi tədbirlər, o cümlədən mədəni-idman tədbirləri təxirə salınır, artıq təyin olunmuş tədbirlərin tarixi dəyişdirilir, ölkə üzrə kinoteatrların, muzey və teatrların, əyləncə mərkəzlərinin, idman zallarının fəaliyyəti dayandırılır, ölkə ərazisində bütün toy məclislərinin keçirilməsi qadağan edilir, dəfn mərasimləri istisna olmaqla, mərasim zallarında, çadırlarda və digər qapalı məkanlarda yas mərasimlərinin keçirilməsi qadağan olunur. Bununla yanaşı bütün işə müəsslərinin fəaliyyəti qadağan edilir.

Martın 24-dən aprelin 20-dək Azərbaycanda xüsusi karantin rejimi elan olunub və sonradan bu müddət mayın 4-dək uzadılır. Aprelin 4-dən isə ölkə ərazisində xüsusi icazə ilə hərəkət edilməsi haqqında qərar verilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin tabeliyində olan Elektron Hökumətin İnkişafı Mərkəzi Daxili İşlər Nazirliyi ilə birgə “Xüsusi karantin rejiminin tətbiqi zamanı icazələrin alınması və monitorinqi sistemi”ni istifadəyə verdilər⁷.

Vətəndaşlar evdən çıxmaq istədiklərinə dair icazə əldə etmək üçün mobil nömrədən icazənin məqsədini bildirən xüsusi kodu, (1 nömrəli kod təxirəsalınmaz tibbi zərurətlə və hər hansı bir qrafik üzrə müalicə almaq üçün, 2 nömrəli kod ərzaq və digər gündəlik tələbat mallarının, habelə dərman vasitələrinin alınması, bank və poçt xidmətlərindən istifadə edilməsi üçün 2 saata, 3 nömrəli kod yaxın qohumun dəfnində iştirak üçün) şəxsiyyət vəsiqəsinin seriya və nömrəsini SMS-lə 8103 qısa nömrəsinə göndərirlər⁸.

Martın 23-dən etibarən ölkədə bütün böyük ticarət mərkəzləri bağlanır. Ölkədə yalnız apteklərin və ərzaq mağazalarının məhdudiyətsiz işləməsinə icazə verilir. Banklar, dövlət müəssisələri, poçt və digər xidmət sahələri məhdud rejimdə fəaliyyətini davam etdirirlər.

Martın 31-də Azərbaycan Respublikasında 24 yeni Koronavirus (Covid-19) infeksiyasına yoluxma 5-ci ölüm faktı qeydə alındıqdan sonra ölkədə ümummilli karantin elan eildi. Aprelin 20-dək İnsanlara evdə qalmaları tövsiyyə olunur. Bununla bağlı təxirəsalınmaz tədbirlər planı işlənib hazırlanır.

Bu müddət ərzində insanlarda ictimai yerlər, banklar və marketlərdə olarkən sosial distansiyaya əməl etmələri, maska və əlcək taxmaları tələb olunur.

Dövlət iqtisadi risklərin azaldılması üçün aprelin 27-dən bəzi ticarət sahələrinin fəaliyyətinə icazə verməyi qərara alır. Bura eyni zamanda VOEN ilə fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinə də icazələrin verilməsi nəzərdə tutulurdu. Eyni zamanda aprelin 27-dən sonra küçəyə çıxmaq üçün SMS icazələrin vaxtı 2 saatdan 3 saata qədər uzadılır.

Azərbaycandakı mövcud sanitar-epidemioloji vəziyyətin nəzarətdən çıxması və digər dövlətlərdə tətbiq olunan preventiv tədbirlər, eləcə də Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının

7 <http://www.aztv.az/index.php/az/news/6316/8103-sms-icaze-sistemi-ile-bagli-en-cox-verilen-sualların-cavabları>

8 <https://www.digital.gov.az/az/media/press/dovlet-agentliyi-icaze-e-gov-az>

tövsiyələri nəzərə alınaraq xüsusi karantin rejiminin müddəti 31 may 2020-ci il saat 00:00-dək uzadılır.

Buna baxmayaraq hökumət məhdudiyyətlərin yumşaldılması bardə qərar qəbul edir. Məhdudiyyətlərin yumşaldılması Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Lənkəran şəhərləri, Abşeron rayonu və digər regionlar üzrə mərhələ ilə həyata keçirilməyə başlayır. Belə ki, adları çəkilən bölgələrdə SMS icazə sistemi saxlanılmaqla dövlət qurumları işçilərinin fəaliyyəti müəyyən olunmuş sayda bərpa olunur, fəaliyyətinə məhdudiyyət tətbiq olunan müxtəlif sahələrdə fəaliyyət göstərən digər sahibkarlıq subyektlərinə iş və xidmətlər təqdim edən hüquqi və fiziki şəxslərin fəaliyyəti bərpa edilir, bütün sahələr üzrə fərdi ticarət obyektlərinin fəaliyyəti bərpa olunur.

Bakı, Sumqayıt, Gəncə, Lənkəran şəhərləri, Abşeron rayonu istisna olmaqla bütün rayon və şəhərlərdə yaşayış yerini SMS icazə ilə, “icaze.e-gov.az” portalında qeydiyyatdan keçməklə, xidməti vəsiqə və ya iş yeri barədə arayış əsasında tərək etmək sistemi ləğv olunur. Bununla da bütün dövlət qurumlarının fəaliyyəti bərpa olunur, bulvar, park və istirahət məkanlarına girişə tətbiq olunan məhdudiyyət götürülür, ictimai nəqliyyatla səmnişindəşımaya xidməti istisna olmaqla rayonlar və şəhərlərarası gediş-gəliş bərpa olunur. Eləcədə bütün ticarət və iaşə obyektləri öz fəaliyyətini bərpa edirlər.

Xüsusi karantin rejimində respublika üzrə ictimai yerlərdə, bulvarlarda və parklarda, eyni zamanda ictimai iaşə obyektlərində bir yerdə insanların 10 nəfərdən artıq qruplarda cəmləşməsi qadağası hələ də saxlanılmaqdadır.

Respublika üzrə bütün təhsil müəssisələrində tədris, təlim tərbiyə prosesinin dayandırılması 31 may 2020-ci il tarixinədək uzadılır.⁹

Lakin dövlət vətəndaşları COVID-19 virusu ilə bağıl ölkədəki sanitar-epidemioloji vəziyyət mütəmadi təhlil edilərək müvafiq qaydalar tətbiq olunduğı virusa yoluxma dinamikası və xəstəliklə bağıl ölkədəki vəziyyət zərurət yaradarsa, xüsusi karantin rejiminin yenidən sərtləşdirilməsi mümkün olacağıl barədə xəbərdar edir¹⁰.

9 may 2020-ci il saat 06.00-dan etibarən fəaliyyəti Martın 24-dən etibarən dayandırılan Bakı Metropoliteninin fəaliyyətinin bərpa edilməsinə dair qərar verilmişdir. Metropolitenin pandemiya dövründə fəaliyyəti Operativ Qərargahın tələb və qaydalarına, o cümlədən “İctimai nəqliyyatda Koronavirus (Covid-19) infeksiyasının profilaktikasına dair metodiki göstəriş”ə uyğun olaraq həyata keçirilir. Qaydalara əsasən səmnişinlərin metro stansiyası ərazisində, eləcə də qatarlarda qoruyucu maskalardan istifadəsi və sosial məsafəni gözləməsi məcburidir.

Eyni zamanda metro stansiyalarına yalnız yaşayış yerini SMS icazə ilə, “icaze.e-gov.az” portalında qeydiyyatdan keçməklə, xidməti vəsiqə və ya iş yeri barədə arayışla tərək edən səmnişinlərin girişinə icazə verilir, polis bu qaydalara əməl olunmasına nəzarəti həyata keçirir.

Əhalinin sağıamlığının qorunması və ölkə ərazisində elan edilən xüsusi karantin rejiminə riayət edilməsinə nəzarət tam polis əməkdaşları tərəfindən həyata keçirilməyə başlayır ki, burada polisin kifayət qədər yeni pozitiv obrazda bu vəzifəni icra etməsinin şahidi oluruq¹¹.

Polis karantin rejiminə nəzarət etdiyi müddətdə ölkə sərhədləri bağlanır, Bakı və digər rayonlara gediş-gəliş dayandırılır. Vətəndaşların karantin rejimini pozmasının qarşısını almaq məqsədilə şəhər və qəsəbələrdə polis postları qurulur. Rayonlardan Bakıya gəlişin qadağan olunmasını

⁹ <https://www.bbc.com/azeri/azerbaijan-52299553>

¹⁰ <https://its.gov.az/bloq/xususi-karantin-rejiminin-muddeti-31-may-2020-ci-il-saat-0000-dek-uzadildi>

¹¹ <http://www.asanradio.az/news/27656>

nəzərə alaraq Bakıya giriş və çıxış postlarında gücləndirilmiş nəzarət tətbiq olundu. Postlar eləcə də Bakının küçələrində SMS icazəsi olan sürücülərin və səmşişinlərin yoxlanışını da həyata keçirməyə başlayır. Polislər nəzarəti gücləndirmək ilə yanaşı küçələrdə insanların sosial məsafə qaydalarına əməl etmələrinə nəzarəti gücləndirir. Eyni zamanda küçələrdə insanların maarifləndirilməsi üçün polisin imkanlarından istifadə olunur¹².

Mayın 18-dən Azərbaycanda karantin rejiminin yumşaldılması haqqında qərar qəbul edilir. Lakin, Nazirlər Kabineti yanında Operativ Qərargah xüsusi karantin rejimi çərçivəsində tətbiq edilən bəzi məhdudiyyətləri qüvvədə saxlayıb. İlk növbədə yük daşımaları istisna olmaqla, ölkə ərazisinə yerüstü və hava nəqliyyatı yolu ilə giriş-çıxışın dayandırılması qaydası qüvvədə saxlanılır.

Müəyyən istisnalar nəzərə alınmaqla Bakı şəhəri, Sumqayıt şəhəri və Abşeron rayonuna, eləcə də Gəncə və Lənkəran şəhərlərinə giriş-çıxış və ölkənin digər şəhər və rayonlarından yerüstü və hava nəqliyyatı ilə səmşişin daşımalarına qoyulan məhdudiyyət saxlanılır.

Təhsil müəssisələrində tədris, təlim-tərbiyə prosesi qeyr-müəyyən vaxta qədər təxirə salınır. Dəfn mərasimləri istisna olmaqla dini ritual xidmətləri, toy məclislərinin təşkili qadağan olunur. Eləcə də bütün kütləvi tədbirlər, o cümlədən mədəni-idman tədbirlərinin keçirilməsinin dayandırılır. İctimai yerlərdə 10 nəfərdən artıq insanın toplanması qadağan edilir. İri ticarət mərkəzlərinin açılışına qoyulan qadağa da öz qüvvəsində saxlanılır.

Dövlətin aztəminatlı vətəndaşlara karantin dövründə dəstəyi

Xüsusi karantin rejimi dövründə dövlət tərəfindən görülən tədbirlərə dəstək üçün Heydər Əliyev Fondu və “Regional İnkişaf” İctimai Birliyi “Biz birlikdə güclüyük” şüarına qoşularaq “www.bizbirlikdegucluyuk.az¹³” portalı istifadəyə verilir.

Portalın yaradılmasında əsas məqsəd aztəminatlı ailələr və digər həssas kateqoriyadan olan şəxslərə sosial yardım göstərmək istəyən şəxsləri bir virtual məkanda birləşdirmək, eyni zamanda bu işdə vətəndaş həmrəyliyinə genişləndirmək olmuşdur. Portalda daxil olan müraciətlər əsasında 10 minlərlə sovgat Bakı şəhəri və regionlarda könüllülər tərəfindən öz ünvanlara çatdırılır. Hesabatın hazırlandığı ərəfədə “150 Çağrı mərkəzi”nə 200 mindən çox müraciət daxil olmuşdur.

13 aprel 2020-ci il tarixdə Nazirlər Kabinetinin sərəncamı ilə pandemiya əziyyəti çəkən ailələrdə ödənişli təhsil alan tələbələrin təhsil haqqının ödənilməsi qərara alınır. Sosial baxımdan həssas əhali qrupuna aid edilən ailələrin üzvü olan tələbələrin təhsil haqqı xərclərinin ödənilməsi barədə qərarı təxminən 22 min tələbəni əhatə edəcək. Həssas əhali qrupuna ünvanlı dövlət sosial yardım alanlar, hər iki valideyni (tək valideyni olduqda isə həmin şəxs) və ya qanuni nümayəndələrindən I və II dərəcə əlilliyi olan şəxslər, işsiz kimi qeydiyyatda olanlar, yaşa görə əmək pensiyaçıları və yaşa görə sosial müavinət alan ailələrin övladları aid edilir.¹⁴

Qəbul olunmuş qərar 16 500-ü ali təhsil müəssisələrində, 4500-ü orta ixtisas və 1000-ə yaxını isə peşə təhsili müəssisəsində təhsil alan tələbələrin təhsil haqqının ödənilməsinə nəzərdə tutur ki, dövlət bunun üçün 40 milyon manat ayırılmasına qərar verir.

Azərbaycan hökumətinin pandemiya dövründə önəm verdiyi əsas istiqamətdən biri də maddəli əməyə cəlb olunmuş işçilərin əməkhaqqının müəyyən hissəsinin ödənilməsi və vergi ödəyicisi

¹² <https://sputnik.az/life/20200505/423837013/Azərbaycan-polisi-24-saat-xidmetde.html>

¹³ www.bizbirlikdegucluyuk.az

¹⁴ http://525.az/site/?name=xeber&news_id=139750&tarix=2020-04-14&vaxt=13:20:14#gsc.tab=0

olan fərdi sahibkarlara maliyyə dəstəyinin göstərilməsi olmuşdur. Nəzərdə tutulan vəsaiti almaq üçün vergi ödəyiciləri İnternet Vergi İdarəsindəki (www.e-taxes.gov.az) elektron kabinetinə daxil olaraq müvafiq müraciət formasını doldurur və müraciəti göndərdəndən sonra müraciətlərin nəticəsi və vəsaitin bank hesabına köçürülməsi barədə bildiriş vergi ödəyicilərinin elektron kabinetinə və SMS şəklinə mobil telefonlarına göndərilir.

Nazirlər Kabineti tərəfindən təsdiq edilmiş Tədbirlər Planına əsasən, muzzdlu işçilərin əmək haqqlarının müəyyən hissəsinin ödənilməsi məqsədilə 215 milyon vəsait ayrılır. İqtisadiyyat Nazirliyinin 12 May tarixinə bütün ölkə üzrə yaydığı statistikaya əsasən 1-ci mərhələdə 27065 vergi ödəyicisi 255147¹⁵ nəfər muzzdlu işçinin əmək haqqlarının müəyyən hissəsinin ödənilməsi məqsədilə müraciət etmişdir. Həmin tarixə olan məlumata əsasən 91 milyon vəsait artıq vergi ödəyicilərinə işçilərin əmək haqqlarını ödəmək üçün ödənilmişdir. 2-ci mərhələdə 22 min vergi ödəyicisinin hesabına 193564 nəfəri işçinin əmək haqqlarını müəyyən hissəsini ödəmək üçün 43829 milyon manat vəsait ödənilmişdir.

Paralel olaraq fərdi sahibkarlara maliyyə dəstəyinin göstərilməsi proqramı çərçivəsində qəbul olunan müraciətlər İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən araşdırılmış. Son statistikaya əsasən 103.268 vergi ödəyicisindən müraciət daxil olub. Mayın 12-nə Maliyyə Nazirliyinin Dövlət Xəzinədarlıq Agentliyi tərəfindən artıq 53,4 mln. manat vəsaitin 88.873 fərdi (mikro) sahibkarın bank hesablarına köçürülmüşdür.

Pandemiyanın zərərlərinin azaldılması üçün təxirəsalınmaz tədbirlər

Koronavirus (COVID-19) pandemiyanın Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatına, makroiqtisadi sabitliyə, ölkədə məşğulluq məsələlərinə və sahibkarlıq subyektlərinə mənfi təsirinə azaldılması ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında 2020-ci il 19 mart tarixli prezident sərəncamı dövlətin görəcəyi bütün işlərin başlanğıcı üçün ciddi qərar idi. Sərəncama uyğun olaraq 2020-ci il dövlət büdcəsindən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə 1 milyard manat ayrılır. Sərəncamdan irəli gələn işlərin koordinasiyası və ayrılmış vəsaitə nəzarət olunması üçün İqtisadiyyat Naziri, Maliyyə Naziri, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiə Naziri və Mərkəzi Bankın sədrinin daxil olduğu 4 işçi qrupu yaradılır.

Azərbaycan Respublikasının iqtisadiyyatına təsirinə Koronavirus (COVID-19) pandemiyanın qiymətləndirmək, pandemiya zamanı zərər çəkməsi ehtimal olunan sahibkarlıq subyektlərinə dövlət dəstəyinin ayrılması, ölkədə yarana biləcək məşğulluq problemlərinin və sosial problemlərin həlli məqsədilə təkliflərin hazırlanması makroiqtisadi sabitliyin qorunub saxlanması məqsədi işçi qrupun qarşısına məqsəd qoyulur.

Martın 19-da Prezident İlham Əliyev Azərbaycanda əhalinin sağlamlığının qorunması və Koronavirus (Covid-19) infeksiyasına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında fərman imzalayır və mübarizə tədbirlərinin gücləndirilməsi məqsədilə Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondu yaradılır. “Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondunun vəsaitinin formalaşdırılması, idarə olunması və ondan istifadə Qaydası” təsdiq edilir.

Bununla əlaqədar həyata keçirilən tədbirlərə maliyyə dəstəyini təmin etmək məqsədi ilə yaradılan Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fonduna Azərbaycan Prezidentinin ehtiyat fondundan ilkin olaraq 20 milyon manat ayrılır¹⁶.

¹⁵<https://economy.gov.az/article/koronavirus-covi-d-19-pandemiyasından-zerər-chekmiş-sahibkarlara-dovlet-maliyyə-desteyinin-gosterilmesi-davam-etdirilir3/30934>

¹⁶ <http://www.aztv.az/az/news/6045/koronavirusla-mubarizeye-destek-fondu-yaradildi>

Bundan bir neçə gün sonra martın 24-də Fondun rəsmi internet saytı (covid19fund.gov.az) fəaliyyətə başlayır və ölkədə fəaliyyət göstərən iri şirkətlər, dövlət orqanları, iş adamları, QHT-lərin, sadə vətəndaşların fonda pul köçürülməsi başlayır .

Bu günə əldə olunan statistikaya görə 3322 fiziki şəxs, 11578 nəfər fiziki şəxs fonda ianə köçürmüşdür ki, toplanan ümumi məbləğ 113,657,628 manat təşkil edir .

Martın 24-də hökumət yaşı 65-dən yuxarı tənha şəxslərə evlərində Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən sosial xidmətlərin göstərilməsi və xüsusi qayğıya ehtiyacı olan şəxslərə sosial xidmət müəssisələrində xidmət göstərilməsi ilə bağlı tədbirlərin icrasına başlayır. Bu ilk növbədə 15 mindən çox tənha yaşlı insanlara evlərində təsərrüfat ilə bağlı işlərdə yardımın göstərilməsini nəzərdə tutur. Eyni zamanda əsas tələbat mallarının, dərman vasitələrinin alınması, kommunal xidmətlərin ödənilməsi kimi sosial xidmətlər göstərilməsi üçün könüllülərin cəlb olunması nəzərdə tutulurdu.

Xüsusi karantin rejimi müddətində ünvanlı dövlət sosial yardımının təyin olunma müddəti bitən aztəminatlı ailələrə də bu yardımın verilməsi karantin rejimi başa çatdığı tarixdən sonrakı ayın 1-dək uzadılıb. Bunun üçün əlavə 3 milyon manat ayrılıb. Aprelin 1-dən ünvanlı sosial yardım alan ailələrin sayında 10 min artım olub. Ümumilikdə 80 min ailənin 330 min üzvü ünvanlı sosial yardım proqramı ilə əhatə olunmuş və hər ailəyə düşən yardımın məbləği 222 manat təşkil etmişdir.

İşsizlər və qeyri-formal işlədiyinə görə, pandemiya nəticəsində işsiz qalan şəxslərə dəstək nəzərdə tutulur ki, ölkə üzrə yaşayış minimumu olan 190 manat məbləğində birdəfəlik ödəmənin həyata keçirilməsinə başlanılır. Aprelin 7-də Nazirlər Kabineti bununla bağlı müvafiq qərar qəbul etdikdən sonra cəmi iki gün sonra ödənişlərə başlanılır. Prezidentin tapşırığı aprel-may aylarını əhatə etməklə 600 min şəxsə ilə birdəfəlik ödəməyə başlanılır. Birinci kateqoriya iqtisadi qeyri-fəal insanlardır. Bunlar heç vaxt işləməyən və işləmək istəməyən – ailə üzvlərinə baxan, ev təsərrüfatına qulluq edən, aktiv əmək bazarına qoşulmayan insanlardır. Bunlar təqribən ümumi olaraq 23% təşkil edir.

Digər kateqoriya xüsusi karantin rejimində öz qazancını itirən qeyri-formal işləyən şəxslərdir. Baxmayaraq ki, həmin şəxslər dövlətə hər hansı ödəniş (vergi, sosial sığorta haqqı) etməmişdi, sosial dövlət prinsipi üzrə onlar üçün də əlavə dəstək mexanizmi təklif 2 milyon insana maliyyə dəstək verilməsinə kömək edir.

Üçüncü qrup insanlar isə həqiqətən, işsiz kimi dövlət məşğulluq orqanlarında qeydiyyatda olanlar olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Aprelin 7-də imzaladığı sərəncam ilə ölkədə virusa yoluxacağı ehtimal olunan xəstələrin müalicəsi işini mərkəzləşdirmək məqsədilə modul tipli xəstəxanaların tikintisinə başlanılır. Sərəncama əsasən hər biri 200 yerlik olan 6 modul tipli xəstəxananın tikintisi planlaşdırılır. İlk belə xəstəxanaların tikintisi Bakı şəhərində başlanılır ki, bu kompleksin tikinti və quraşdırma işləri 3 həftə ərzində başa çatır.

Üç korpusdan ibarət, ümumilikdə, 100 palatada 200 çarpayı yeri olan modul tipli xəstəxana kompleksinin ümumi sahəsi 3000 kvadratmetr təşkil edir¹⁷. Burada orta-ağır simptomlu infeksiya xəstələrinin qəbulu və müalicəsi nəzərdə tutulur. Burada eyni zamanda əlavə avadanlıqlar quraşdırmaqla palataları reanimasiya palatalarına çevrilməsi üçün imkan nəzərə alınmışdır.

¹⁷ <https://sputnik.az/photo/20200412/423633948/bakida-modul-tipl-xestexana.html>

Onlardan ikisi Bakıda, digərləri isə Gəncə, Sumqayıt, Abşeron, Şəki, İsmayıllı, Qəbələ, Qobustan və Şamaxıda quraşdırılmaqla ölkə ərazisində, ümumilikdə, 2000¹⁸ çarpayılıq 10 modul tipli xəstəxana kompleksinin quraşdırılması işinə başlanmışdır. Xəstəxanaların 6 ədədi may ayında, qalan 4 ədədi isə iyun ayının ortalarında açılacağı mümkün olacaqdır.

Həkimlərin və tibb işçilərinin Koronavirus (Covid-19) xəstəliyinə qarşı mübarizədə xidmətlərini pandemiya dövründə ölkədə yüksək qiymətləndirildi. Nazirlər Kabineti Koronavirus (Covid-19) (COVID-19) infeksiyası ilə mübarizə tədbirlərində iştirak edən tibb işçilərinin əməkhaqlarına müddətli əlavənin müəyyən edilməsi barədə qərar qəbul edir. Qərara əsasən adları çəkilən kateqoriyadan olan tibb işçilərinin 2020-ci il martın 1-dən iyunun 1-dək olan müddət ərzində əmək haqlarına əlavələr ödənilir.

Tibbi profilaktik tədbirləri həyata keçirən işçilərə aylıq vəzifə maaşının 3 misli, təcili tibbi yardım xidməti göstərən tibb işçilərinə, həmçinin bioloji materialın müayinəsi ilə məşğul olan laboratoriya işçilərinə aylıq vəzifə maaşının 4 misli, pasiyentlərə stasionar tibbi xidmət göstərən işçilərə iş aylıq vəzifə maaşının 5 misli məbləğində əlavələr ödənilməsi mərhələlər üzrə aparılmışdır.

Pandemiya dövründə əsas tədbirlərdən biri xaricdə qalan ölkə vətəndaşlarının Azərbaycana qaytarılması üçün tədbirlərin görülməsi olmuşdur. Xarici İşlər Nazirliyi Azərbaycanın müxtəlif ölkələrdəki səfirlikləri ilə birgə bu fəaliyyəti koordinasiya etmiş Türkiyə, Rusiya, İran, Avropa ölkələrindən vətəndaşların çarter reyslər ilə ölkəyə gətirilməsini həyata keçirmişdir. İstanbul, Ankara, Antalya, Moskva, Sankt-Peterburq, Roma və Budapeşt kimi şəhərlərə çarter reysi həyata keçirərək minlərlə Azərbaycan vətəndaşının geri qayıtmasını təmin etmişlər.

Azərbaycanda bütün orta və ali məktəblərdə tədris müvəqqəti olaraq dayandırıldıqdan sonra koronavirusa görə buraxılmış dərslərin kompensasiya edilməsi üçün Təhsil Nazirliyi teledərslərə başlayır. Belə ki, martın 11-dən başlayaraq həftənin 5 günü, saat 10-dan 16-dək Təhsil Nazirliyinin dəstəyilə “Mədəniyyət” kanalında “Dərs vaxtı” adlı teledərslərə artıq start verilir

Əhalinin məlumatlandırılması ilə bağlı vəziyyət

Azərbaycan Respublikasında Koronavirus (Covid-19) infeksiyasının yayılmasının qarşısının alınması, xəstəliyin profilaktikası, əhalinin məlumatlandırılması və maarifləndirilməsi məqsədilə Nazirlər Kabinetinin yanında Operativ Qərargah tərəfindən məlumat portalı (www.koronavirusinfo.az) yaradılır.

Portalda Koronavirus (Covid-19) haqqında təsdiqlənmiş ümumi məlumatlar, dünyada mövcud vəziyyət, Azərbaycanda virusla mübarizə sahəsində həyata keçirilən tədbirlər və operativ xəbərlər dərc olunur.

Azərbaycan hökumətinin əhalinin sağlamlığının mühafizəsi və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə müəyyənləşdirdiyi qaydalar, təlimatlar və tövsiyələr portalda operativ şəkildə vətəndaşların diqqətinə çatdırılır.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının 2 aprel 2020-ci ildə onlayn iclası keçirilir. virusun respublikada geniş yayılmasının

¹⁸ <https://president.az/articles/38012>

qarşısının alınması ilə bağlı tədbirlər məsələsini müzakirə edirlər. “QHT-lərin koronavirusla mübarizədə ictimai nəzarət, monitoring və məlumatlandırma tədbirlərinin gücləndirilməsi məqsədilə Şuranın yanında İctimai Qərargah yaradılır¹⁹. Şuranın Real TV ilə birgə həyata keçirdiyi “Evdə qal, cəmiyyəti qoru” adlı ictimai monitoring və məlumatlandırma kampaniyasına digər televiziya, KİV-lərin, habelə QHT-lərin informasiya resurslarının cəlb edilməsi ilə bağlı müvafiq tədbirlər görülməsinə başlanır.

Pandemiya dövründə beynəlxalq əməkdaşlıq

Aprelin 10-da Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının (Türk Şurası) sədri İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Türk Şurasının videokonfrans vasitəsilə fəvqəladə Zirvə görüşü keçirilib. Zirvə görüşü Koronavirus (Covid-19) pandemiyası ilə mübarizə mövzusunda həsr olunmuşdu. Qeyd etmək lazımdır ki, bu, dünya miqyasında dövlət başçıları səviyyəsində pandemiya ilə bağlı Zirvə görüşünü keçirən ilk beynəlxalq tədbir kimi tarixə düşdü. İclasda Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının Baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesus, Qazaxıstan Prezidenti Kasım-Jomart Tokayev, Qırğızıstan Prezidenti Sooronbay Jeenbekov, Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan, Özbəkistan Prezidenti Şavkat Mirziyoyev, Türkmənistan Prezidenti Qurbanqulu Berdiməhəmmədov və Macarıstanın Baş Naziri Viktor Orban iştirak edirlər²⁰.

Zirvə görüşündə pandemiya qarşı mübarizə çərçivəsində iqtisadi, sosial və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq prinsipləri, Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası ölkələrin həyata keçirilən tədbirlər, təhlükəsizliyin və sağlamlığın qorunması, həmçinin pandemiya sonrası iqtisadi tənəzzüldən qurtulmaq üçün atılacaq addımlar müzakirə olunur.

Eyni zamanda Azərbaycanın bu il sədrlik etdiyi Qoşulmama Hərəkatının onlayn Zirvə toplantısı keçirilərək üzv dövlətlərdə pandemiya ilə mübarizə tədbirləri və onunla mübarizə yolları müzakirə edilmişdir.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Baş direktoru Tedros Adhanom Qebreyesus keçirdiyi mətbuat konfransında Azərbaycanın Koronavirus (Covid-19) pandemiyasına qarşı həm qlobal, həm də regional mübarizəyə töhfəsindən danışıq.

ÜST-nin baş direktoru Azərbaycanın Koronavirus (Covid-19) pandemiyasına qarşı mübarizəyə verdiyi qlobal töhfəni yüksək qiymətləndirir. Azərbaycan dövləti qlobal səviyyədə pandemiya ilə mübarizə aparılması üçün Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatına koronavirusla mübarizəyə könüllü ianə olaraq 10 milyon ABŞ dolları vəsait ayrıldığını elan edir²¹.

19 <https://turkustan.info/2020/04/04/koronavirusla-mubariz%C9%99-m%C9%99qs%C9%99dil%C9%99-qht-surasi-yaninda-ictimai-q%C9%99rargah-yaradildi/>

20 <https://president.az/articles/36412>

21 <http://www.kaspi.az/az/mumduunya-sehiyye-teskilatinin-bas-direktoru-azerbaycan-prezidentine-tesekkur-edib>

Nəticələr:

- Azərbaycan hökuməti Koronavirus (Covid-19) pandemiyasının qarşısının alınması üçün operativ addımlar atır və adekvat qərarlar qəbul edir.
- Hökumətin qəbul etdiyi operativ qərarlar nəticəsində ölkədə virusun geniş yayılmasının qarşısının alınmasına nail olunmuşdur.
- Virusun əsasən İran və Rusiyadan gələn insanlarda aşkar olunduğu üçün hökumət ilk növbədə bu ölkələrlə sərhəd bölgələrdə virusun yayılmasına nəzarəti gücləndirir. Virusə yoluxmanın qarşısını almaq üçün xarici ölkələrdən səfərdən qayıdan vətəndaşlar və yaxud əcnəbilər 14 gün müddətinə karantinə alınır.
- Azərbaycan hökuməti insanların qoruyucu maskalar ilə təmin olunmasını tezləşdirmək üçün təcili surətdə tibbi maska istehsalı müəssisəsi açılır və bu gün gündəlik həcmi 300 min ədəd olan maska, həkimlər üçün qoruyucu xalat hazırlanır.
- Azərbaycan hökuməti pandemiya zamanı gəlirindən məhrum olan fərdi sahibkarların itkiləri qarşılamaq üçün onların 2019-cu ildə vergiyə ödədikləri məbləğin müəyyən hissəsini onlara qaytarır.
- Ali təhsil müəssisələrinin və orta məktəblərin bağlanmasıdan sonra onlayn təhsil sistemi təcili qaydada tətbiq olunmağa başlayır. Telekanallar vasitəsilə bütün fənlərinin tədrisinə başlanılır. Eləcədə ali təhsil müəssisələrində onlayn dərslərin keçirilməsini təşkil edirlər.
- Əhalinin aztəminatlı və sosial yardıma ehtiyacı olan təbəqəsinə sosial yardımların verilməsinə başlanılır.
- Aztəminatlı ailələrdə pullu təhsil alan tələbələrin bir hissəsinin təhsil haqqlarını ödəyir.
- Koronavirusla Mübarizəyə Dəstək Fondu yaradılır və buraya müxtəlif dövlət orqanları, QHT-lər, iş adamları və fərdi şəxslərdən vəsaitlər köçürülür.
- Heydər Əliyev Fondu və “Regional İnkişaf” İctimai Birliyinin həyata keçirdiyi “Biz birlikdə güclüyük” sosial aksiyası çərçivəsində yüz minlərlə insanlara ümumi məbləği 70-100 manat arasında olan ərzaq bağlaması çatdırılır.
- Vətəndaş Cəmiyyəti üzvləri, ayrı-ayrı QHT-lər tərəfindən aztəminatlı əhaliyə həm tibbi ləvazimatlar, həm də ərzaq sovqatları paylanılır.
- Könüllülərin cəlb olunması ilə Sosial Müdafiə Fondunun siyahısı əsasında 65 yaşdan yuxarı və tənha yaşlılar ərzaq bağlamaları ilə təmin olunurlar. Bu aksiyaya eyni zamanda bir neçə marketlər, xüsusən “Bravo” marketlər şəbəkəsi qoşulur. Onların könüllüləri insanlara müntəzəm olaraq ərzaq bağlamalarını çatdırırlar.
- Vətəndaş cəmiyyəti fəalları, xüsusən Azərbaycan Respublikasının Prezident yanında QHT-lərə Dövlət Dəstəyi Şurasının təşəbbüsü ilə yaradılan İctimai Qərargah vətəndaşların maarifləndirilməsi işinə fəal qoşuldular.

- Pandemiyadan doğan sosial izolyasiya tədbirləri ölkədə insanlar arasında onlayn vasitələrdən istifadə edərək əlaqələrin davam etdirilməsi vərdişlərini öyrənməsinə təkan verdi.
- Vətəndaş Cəmiyyəti üzvləri, ayrı-ayrı QHT-lər tərəfindən “Evdə qal” maarifləndirmə kompaniyaları, sosial şəbəkələrdə çağırış və maarifləndirmə tədbirləri keçirilir.

Təkliflər:

- Ölkədə Koronavirus (Covid-19) pandemiyasının nə zaman bitəcəyini dəqiq proqnozlaşdırmaq mümkün olmadığından hökumətin pandemiyanın daha dərindən öyrənilməsi, onun idarə olunması mexanizmlərinin yaradılması üçün vətəndaş cəmiyyətinin də cəlb olunması ilə müzakirələri artırılmalıdır;
- Azərbaycanda pandemiya əziyyəti çəkən biznes sahələri, müəssisələr, fərdi sahibkarlıq subyektlərinin itkilərini müəyyən etmək üçün yol xəritəsi hazırlanaraq, post pandemiya dövrü üçün müəyyən proqramların hazırlanması məqbul olar;
- Post pandemiya dövrü üçün ölkədə əsas gəlir sahələrini əhatə edən biznes strukturlarının itkilərini bərpa etmələrini müəyyənləşdirməklə yanaşı onların mövcud vəziyyətdən dövlətlə birgə çıxması üçün birgə yol xəritəsi hazırlanmalı;
- Pandemiya sonrası Azərbaycana gəlirlərin cəlb olunması üçün əsas sahələrin xəritəsi hazırlanaraq, onun dövlət institutları tərəfindən işlənməsi və bu istiqamətdə vətəndaş cəmiyyəti və ekspertlərin cəlb olunması;
- Turizm şirkətləri, ictimai iaşə obyektləri və mehmanxanalar üçün vergi tətili tətbiq olunarsa onların itkilərinin qarşılınması ilə bu sektoru vəziyyətdən çıxarmağın yolları üzərində işin aparılması;
- Pandemiya əziyyəti çəkən ictimai iaşə obyektləri və xidmət sahələrinin illik əmlak vergilərində güzəştlər tətbiq olunması ilə bağlı təkliflər paketinin hazırlanması;
- Əhəlinin iş yerlərini itirməsinin qarşısını almaq üçün özəl sektorun ixtisarlara getməməsini stimullaşdıran tədbirlərin müzakirəsi və bununla bağlı yol xəritəsinin hazırlanması;
- Pandemiya dövrünün fəsadlarını aradan qaldırmaq və post pandemiya dövründə onu daha intensiv etmək üçün vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə birgə tədbirlər planı işlənməli;
- Ölkənin mətbuat vasitələri üzərindən insanların Koronavirus (Covid-19) ilə mübarizədə davamlı tədbirlər görülməsi üçün təbliğat siyasətini intensivləşdirməli, vətəndaş cəmiyyətinin bu işdə imkanlarından istifadə olunmalı;
- Ölkədə onlayn ticarətin genişləndirilməsi üçün sahibkarların stimullaşdırılması, insanların onlayn ticarətə diqqətinin artırılması məqsədilə təşviqat tədbirlərinin keçirilməsi, bu məqsədlə sistemli təbliğat materiallarının hazırlanması;
- İnsanların təmaslardan çəkinməsi üçün ödənişlər həyata keçirərkən daha çox kartlardan istifadə etmələrini geniş təbliğ etmək, bu məqsədlə geniş təbliğat materiallarının və təşviqat kampaniyasına vətəndaş cəmiyyətinin cəlb olunması;
- İnsanların koronavirusdan qorunması, gündəlik gigiyena qaydalarına əməl etməsi, ictimai yerlərdə qaydalara əməl olunmasına təşviq olunması üçün vətəndaş cəmiyyəti ilə qarşılıqlı tədbirlərin reallaşdırılması.